

Budapest, 1898. csütörtök, július 21.

II. évfolyam, 167. szám.

POLITIKAI NAPILAP
szabadalmazott számozással.

Mindenkinek minden este (vasárnap kivételével)

Számja mindenütt 1 krajczár.

Előfizetési ára:

Helyben házhoz hordva vagy vidéken postai székkel: egy hónapra 60 kr.

Esti Hírlap

POLITIKAI NAPILAP
szabadalmazott számozással.Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda
V. ker., Honvéd-utca 4. szám.Szerkesztőségi órák:
délelőtt 10 órától délután 3 óráig.

Kiadóhivatal nyitva egész nap.

Szerkesztőségi telefon: 686.

Kiadóhivatali telefon: 382.

Budapest, jul. 21.

Garcia a kubai felkelő-
vezér meghalt.

Dr. Szakértő professzor.

Épen most történt, hogy a budapesti törvényszéknek kétszer kellett tárgyalni egy kis lányka halála miatt az anya ellen támadt vádat. Ahány orvos csak hozzá szólt a kis lány halálához, mind más okot mondott. Pláne az egyik, a legtekintélyesebb, ki annak az országos intézetnek az élén áll, mely gyanus vagy erőszakos hallálal kimultakat tudományos szemmel és éles késsel vizsgálni hivatott, ez a tudós Dr. Szakértő saját magát is megegyeztetve, miután a törvényszék két szakvéleményt kért Dr. Szakértő professzortól. A második véleményben már elfelejtette, hogy mit mondott az elsőben. Az első véleménye, melyet a törvényszék előtt szóbelileg tett, úgy hangzott, hogy a kis gyermek agyarázkódás következtében halt meg. Hónapok mulva adta be szakvéleményét írásban — a szakértők tekintélye gyorsaságot nem tűr — s abban szépen kifejtette, hogy a kis gyermek az anya kegyetlen verése következtében halt meg. Mert egy szivtelen anya és az orvosi szakvélemények foglalkoztatták ezuttal a törvényszéket. Dr. professor Szakértő szóbeli első véleményében kijelentette, hogy a vádlott mamát felelősség nem terheli; írásban pedig azt mondta, hogy a mama ütlegelte agyon. A törvényszék ebből az igazságot még annyira sem sejtette meg, mint a bakter a cigány lebernyegje alatt a malacot. A másik orvos bizonyította, hogy ő a gyerek haláláról a halotti bizonyítványt azért nem állította ki, mert rögtön észrevette, hogy a gyermek halála gyanus. A törvényszék végre az igazságügyi orvosi tanácshoz fordult. Ez a legfelsőbb fórum. Itt már csak írás és protokollum után ítélnék. A tudós tanács szépen kiolvasta, hogy a gyermeket csakugyan nem verték agyon.

A törvényszék, mikor a Dr. Szakértők érdemes véleményét így meghallgatta, kénytelen volt a magáé után indulni, kihallgatni sorra a tanukat, akiknek vallomása után

a törvényszék elég bizonyítékot talált rá, hogy a szakértői véleményeken túltéve magát, a szivtelen anyát elítélje felelőtlenre.

A szakértővélemények egymásután járnak le magukat. De az orvosi szakértővélemények épen ellenkezőleg, csak most kezdenek az igazságszolgáltatás kiegészítő részeité válni és pedig oly döntő erővel, mely a bírónak kezéből kikapja a mérleget és a pallost.

Orvosi véleményre akárkit bevihetnek a bolondok házába, örülnek nyilváníthatják és előhalottá teszik aki ha végrendeletet tett, az már érvénytelen; aki ha dúsgazdag, vagy onával nem rendelkezik; aki ha családja akarata ellen házasságot köt, házassága felbontatik. Hozzegnők diadémjére is ráteszik Ofelia szalmakoszoruját. Hát a sok paralizis! Váltóhamisító, sikkasztó, gyilkos, mind orvosi megfigyelésen megy először keresztül, aztán kerül csak a bírák elé. Ez természetes is, kivált mióta tért foglal mind jobban az elmélet, hogy a megtántorodott ember az erkölcsi botlásban és salto mortalában fizikai cök sarkantyuzák s agyvelőjének tomajla berül előtte az igazak útjára. De csak felügyelni lehetne valahogyan a tudós szakvéleményekre! Ezekhez a próbát azonban nem ismerjük. A paralizisban és tébolyban állítólag szenvedő vádlottak pedig, ha a törvény iránt immunissá váltak és visszakerültek a megfigyelő osztályból és tárgyaló tereméből a polgári életbe, egy makulányit sem hasonlítanak a rólok szóló orvosi véleményhez. A főváros közelében élt sikkasztó köljegyző a megbolondulásáról kiállított szakértői vélemény után is Bihar megye egyik csendes falusi jegyzői hivatalában évek óta végzi hivatalos dolgát. A paralizisban szenvedő képtárör is viruló egészségben látható Budapesten.

Minden szakértői vélemény közt az orvosoké a legfontosabb. Az orvosok tekintélyét a tudomány is óvja. De őrizték is ám ezt a tekintélyt, mely nem végnélküli. A többi szakértők, akár irásszakértők, akár pedagógusok, akár fogtechnikus, akár pedig vízvezetékben dolgoznak, már lejárták magukat. Ha a doktor könnyen ad orvosi bizonyítványt,

ha tendenciákat támogat, ha odaadja diplomás tekintélyét arra is, hogy tulnépes iskolákba az ő orvosi bizonyítványa legyen az ürügy, melylyel a jelentkező tanuló elutasítani lehessen, ha kicsiben és nagyban a tudományos alap és meggyőződés a körülmények és ötletes alkalmosság szerint eviczkél, laborál, hát persze hogy ez se bizalmat, se tiszteletet ébreszteni nem tud.

A tudomány férfja csak addig tiszteletreméltó, míg ravasz és nevető augur nem lett belőle. Ezt aztán már üldözni kell kerülhetetlenül. Dr. Szakértő professzor, aki ellen fejső fórumhoz kell felebbezni, már nagyon sok van. A legfelsőbb fórum azonban a közvélemény!

Árvák nevelése.

Reformtörekvéseket észlelhetünk közoktatásügyünk egész vonalán; javítani akarunk minden iskolafajon a kisdé-
vől kezdve föl az egyetemig. Az általános reformtörekvések természetesen az árvaházakat sem hagyták érintetlenül ezeket is át akarják alakítani, még pedig gyökeresen. Egyelőre csak a fővárosiakról van szó, melyeket aztán valószínűleg a vidékiek követnének.

Nézünk, hogy mily irányban akarják a fővárosi árvaházakat reformálni? Egy felhatalos hír szerint a fővárosi árvaházakban lévő árvákat ki akarják telepíteni kisebb falvakba és ott egyes családoknál elhelyezni. Ha a fővárosi tanügyi körök csakugyan ezzel az eszmével foglalkoznak, akkor ez nem az árvaházak reformálásit, hanem egyszerűen megszüntetését jelentené. Igaz ugyan, hogy az lenne a legideálisabb árva-nevelési rendszer, ha minden árvát egyes oly családoknál lehetne elhelyezni hol új otthonra találna, hol amennyire lehet kárpotolnák őt a szülei halálával ért veszteségeért, hol megfelelő nevelésben részesülne. Csakhogy ily családokat nem találunk kellő számban. Könyörületből, emberbaráti szeretetből csak kivételes esetben fogadnak be itt-ott egy árvát, leginkább csak azért a díjért teszik, melyet egy-egy árva eltartásáért kapnak. Ez a díj azonban oly csekély, hogy ezért csak oly családok vállalkoznak árvák eltartására, melyekre nyugodt lélekkel őket bízni nem lehet. Ily családokban, az árvák nem részesülhetnek kellő nevelésben, mert ezek még saját gyermekeiket sem tudják nevelni. Hisz maga a fővárosi tanügyi tapasztalatokat azokkal az ár-

vákkal, kiket fiatalságuknál fogva árva házba még nem vehet föl és egyes családoknál helyez el.

Ily irányú reform tehát egyáltalában nem volna célravezető. Ebből természetesen még nem következik, hogy az árvaházakat jelen szervezetükben meghagyjuk. A fővárosi tudunkkal már régebben bizottságot küldött ki, hogy az árvaházak újjászervezésére vonatkozólag javaslatokat terjesszen elő. Tette pedig ezt azért, mert az illető intézetek történelméről azt a tanúságot merítette, hogy a növendékeknek sajnos nem kis része az életben nem állja meg helyét, elzül-
lik vagy a bűn lejtőjére kerül.

A kérdés tehát, hogy mily irányú legyen a reform. Árvaházaink ellen az a legnagyobb panasz, hogy kaszányarendszer uralkodik bennük; és e panasz teljesen jogosult. Száznál több árvát is helyeznek el néha egy-egy intézetben, és az összes növendékek csak egy tanító felügyeletére vannak bízva. Ily helyeken természetesen katonai fegyelmeknek kell uralkodni. Hogy a gyermek ily körülmények közt nem jól érzi magát, mert nem találja fel az intézetben otthonát; azt mindenki nagyon természetesnek fogja találni. Első sorban tehát ezen a bajon kellene segíteni, még pedig az ugynevezett *családi rendszer* behozatala által, mi abból áll, hogy a gyermekeket kor szerint elkülönítve családokba osztják; egy családban legföljebb husz gyermek lenne, kikkel a családfő együtt élne. Ily rendszer mellett, melyet hazánk némely intézetében már sikerrel is alkalmaznak, a gyermekekre sokkal jobban lehet nevelőleg hatni, kedélyüket jobban kiképezni, mi nagyon fontos dolog, mert a jelenlegi rendszer mellett neveltek közt alig akad, ki vidám kedélyét megtarthatta volna.

Változtatni kell a jelenlegi rendszeren még egy szempontból. A legtöbb árvaház ugyanis bizonyos ideig neveli növendékeit, aztán az életbe helyezi ki és nem törődik többé velük. Platonikusán ugyan foglalkozik velük továbbra is, de ha baj éri őket, ha segélyre szorulnak akkor nem tesz, mert nem tehet érde-
kükben semmit sem. *És éppen ebben van az ok, hogy az árvaházak volt növendékeinek jó részénél kárba vész minden fáradság.* Minden árvaházban kellene oly alappal bírnia, melyből kilépett növendékeit szükség esetén segélyezhesse. Az árvaházakból kiké-
rült növendékeknek ezen kívül továbbra is felügyelet alatt kellene maradniok. Igaz ugyan, hogy most is így van ez, de csak *papíron*. Minden kilépett növendéknek van most is egy ugynevezett gyámja, ki rendszerint tisztelet a kivételnek — mitsem törődik

==== Naponként 50 koronás értéket sorsolunk ki, szombatnaponként 200 koronásat. Az összes egy heti ap számok, akár megnyerték az 50 koronás díjat, akár nem, tovább játszanak a 200 koronára.====

gyámoltjával. Csak nagyon kevés oly árvaház van, mely volt növendékeivel folytonos összeköttetésben áll, mely figyelemmel kíséri őket. Ily intézetekbe a volt növendékek, mint régi otthonukba mindig visszatérnek, ha baj éri őket odafordulnak, mert tudják, hogy az élet nehéz körülményei közt itt mindig támaszt nyerhetnek.

Nagy hátránya az árvaházaknak, hogy sok helyen mindjárt kézművesekké is akarják kiképezni a növendékeket, mi rendszerint csak félig sikerül, mert egy kézműipart valamely intézetben elsajátítani nem lehet. Az intézetből mint kész iparos elbocsájtott növendék csakhamar arra a tapasztalatra jut, hogy ha kenyerét meg akarja keresni, akkor az általa választott vagy ami még gyakoribb, reája erőszakolt, mesterséget újból kell tanulnia, mi teljesen kedvét ejti. Foglalkozzanak tehát a növendékek kézimunkával, mely munkakörüket fölbreszse, kézügyességüket fejlessze, de iparágat ne az intézetben, hanem valamely műhelyben tanuljon.

Reformálni kellene az intézeteket, továbbá a tanerők szempontjából is. Az árvaházakba t. i. leginkább fiatal tanítókat alkalmaznak, kik rendszerint jobb állást nem kaptak. Az ily fiatal tanítók nincsenek feladatukkal tisztában. Valamely uton-módon tehát elő kellene készíteni őket jövőendő hivatásukra. Ezenkívül *anyagi helyzetüket kellene lényegesen javítani.* Az árva vagy szeretetházi tanítóra hivatása összehasonlíthatatlan nagyobb terhet ró, mint a népiskolai tanítóra és mégis azt tapasztaljuk, hogy az előbbieket rosszabb javadalmazásban részesítik, mint az utóbbiakat. Pedig az árvaházi tanítóknak éjjel-nappal növendékek közt kell élniök; szünidőről alig szabad álmódniök; jövőjük pedig legtöbb esetben kétes. Innen van, hogy az árvaházi tanítók csak átmenetinek tekintik állásukat és a legelső alkalommal mással cserélik föl, teszik ezt pedig oly időben, midőn szerzett tapasztalataiknál fogva, legnagyobb hasznára válhatnának az intézetnek.

Különböző ez utóbbi viszonyok jórészt maga az árvaházi tanítók magatartásának köszönhetők. Sokszor tervezték ugyanis, hogy érdekeik előmozdítása céljából egyesülnek, sőt már létesítettek is ily egyesületet, melynek egész ténykedése abból állott, hogy megválasztotta tisztikarát és azóta nem ad életjelt magáról. Pedig az e téren működő tanerőknek volna feladatuk az árvaházi nevelés ügyében kezdeményezőleg föllépni, mit ha megtesznek, bizonyára nem állanának oly tervek szemben, mint aminő most a fővárosi tanügyi körökben merült fel.

A negyedmillió sikkasztás.

(Az Esti Hírlap távirata.)

Arad, július 21.

Köller vizsgálóbíró tovább folytatja a nyomozást Krivány hivatalnoktársai ellen. A vizsgálóbíró ugyanis mind jobban megbizonyosodik arról, hogy Krivány a sikkasztást csak *összejátszás mellett követthette el.*

A tegnapi letartóztatott Szekeres Ákost ma délután újra fogják kihallgatni.

Szatmáry alispánt valóságos elárassztóják névtelen levelekkel, amelyekkel újabb és újabb nyomokra vezeték a vizsgálót.

Szatmáry Gyula alispánhoz névtelen levél érkezett, amelyben a levélíró azt állítja, hogy Kriváynak egy előkelő

aradi asszonnyal, akit a levél *névszerint is megnevez,* viszonya volt és Krivány az utóbbi időben, amikor félt attól, hogy a sikkasztásra rájönnek és vagyonát is lefoglalják, ennek az asszonynak a nevére nagyszegű takarékpénztári betéteket helyeztet el. A levél szövege ez:

Nagyságos uram!

Krivány János szoros viszonyban volt N urbölgygyel. Az utóbbi időben ráíratta az összes takarékegyesületi betéteket. Biztos adatokat adhat erre Reicher Károly városi alügyész.

Egy tisztelője.

A levelet az alispán átküldötte Köller vizsgálóbíróknak.

Reiner Károly tisztli főügyész tudósítások előtt kijelentette, hogy a dolgban senminemű felvilágosítást nem adhat. A levélben említett hölgyet nem ismeri s neve valószínűleg csak a *takarék és hitelegyesület* révén kerül a dologba, amelynek ő elnöke s amelyivel Krivány összeköttetésben állt.

Ezenkívül Lippáról egy névtelen hölgy is irt levelet. A vizsgálatot ez irányban is megindították s a kiszivárgó hírek szerint a *levélben* megnevezett büntársak ellen *már eddig is súlyosan* kompromittáló adatokat derített fel a vizsgálót.

Az *alispán lemondása,* dacára a főispán czáfolatának, *ma már teljesen bizonyos.* Utóda valószínűleg Urbán Iván nagybirtokos lesz, aki a múltkorai választásnál is erős ellenjelöltje volt Szathmárynak!

A megye rendkívüli közgyűlését augusztusban tartják. Ezen a gyűlésen fognak a kártérítési felett határozni. Híre jár, hogy a főispán hívei legközelebb bizalmas értekezletet hívnak össze, amelyen elhatározzák, hogy a *főispánnak és az alispánnak bizalmat szavazzanak a közgyűlésen.*

Víz!

Nincs víz Budapesten! újra megújult a soha meg nem szűnő panasz.

Tegnap arról panaszkodtak a budaiak, hogy sarat isznak, ma a város több részéből jelentik nekünk, hogy egyáltalában *nincs víz.*

A balparti vízművek szállítási képessége nem pontként 96—101,000 köbméter. A budai vízmű 40,000 köbméter. Összesen 136—151,000 köbméter víznek kellene rendelkezésre állni.

Hova lett, *ki sikkasztotta el ezt a vizet?*

A múlt napokban arról szóltak a panaszok városzerte, hogy a *magasabb emeleteken nincs víz, ma már nincs víz a földszinten sem.*

És a városi hatóság ezt oly természetesen találja, hogy nem is látja szükségessé nyilatkozni. Annyi figyelemmel sincs a nagyközönség iránt, annyi érzékkel se bír kötelesség iránt, annyira jelentéktelennek, aprókékosnak tartja a vízmizériákat, hogy megvetéssel nézi le a közönség feljajdulását s egyetlen egy felvilágosító, megnyugtató szava sincs a közönséghez.

Ugy látszik a városi hatóság maga is érzi, hogy a vízkérdésben elvesztette minden hitelét és szavának többé senki se hisz.

A téli vízmizériákkor Halmos János polgármester úgy a városi közgyűlésen élőlőzőval, mint a tanácshoz intézett nyomatásban kiosztott jelentésében a következőket jelentette ki:

«A vízvezeték miatt izgalomra és felzúdulásra alapos ok fen nem forog. Az, hogy elegendő mennyiségű víz nincs, az egyedül és kizárólag a Duna alacsony vízállásának és az időjárásnak tulajdonítandó. A vízmű *víz jó és egészséges.*

A vízművek megvizsgálásához külső, akár hazai, akár külföldi szakértők meghívása felesleges.»

A Duna tavaszi áradásakor is tartottak a vízmizériák tehát a Duna alacsony vízállására való kifogás kudarcot valított.

«Van elegendő víz és a víz jó és egészséges» mondta fenhangon Halmos polgármester. Vajjon merészlené e ma is ismételni kijelentését!

A budai vízvezeték dolgában Halmos polgármester január 20-iki jelentésében a következőket mondja:

E vízműnek a közgyűlés által elhatározott kibővítése számos különféle akadály leküzdése után a múlt év tavaszán befejeztett, de a kibővített rész üzembe helyezése akkor meg nem történhetett, mert az új termelő helyet a gépházal összekötő szivóvezetéknek baja támadt, s a sérült vezeték részhez kijavítása végett a tavaszi és nyári magas Duna-vízállások miatt hozzáférni nem lehetett. A sérült vezeték alkalmas időben kijavítván, a vízvezeteki igazgatóság a kibővített vízmű-részletet üzembe helyezte, s az üzembehelyezés helyenkint és átmenetileg különösen a II. kerület mélyen fekvő részeiben a vízvezeteki víz megzavarodását idézte elő.

A kibővített munkák folyama alatt ugyanis az áradó Duna a munkahelyeket többszörösen ellepte s a vízmű most az áradás által belesodort kavicsot és iszapot kiadja. Ez az állapot azonban csak átmeneti s *még rövid ideig fog tartani,* mert a vízvezeteki igazgatóság a csőhálózatot, ott ahol a víz zavarodás ésszerű, szorgalmasan öblíteti, aminél kedvező eredménye eddigéle sem maradt el s az állapot lényegesen javulása máris konstataható.

Eppen felelőseje a hatóság e mosakodásának. A *«rövid idő»* egy fél év alatt sem telt le.

Igazán szegénytelen botrányos állapotok, amelyek a legszigorubb bírálatra méltók.

Víz! című cikkelyben foglalkozik ma a Magyar Hírlap a székesfőváros vízvezeték körül uralkodó botrányos állapotokkal.

Halmos és Kajlinger uraknak, mondja többek közt a Magyar Hírlap, egy hirtelen fordulattal sikerült elérniök azt, hogy a vízvezeték vizet többé nincs módunkban piszkosnak, büzösnek, betegségtérjesztőnek szidni, mert immár nincs se rossz, se jó víz — egyáltalán nincs víz. Az ok pedig: *a vízvezetéknek nincs nyomása.*

Hogy miért nincs a vízvezetéknek nyomása, azt Halmos és Kajlinger urak tudják, mi nem. Mi viszont sajnosan tudjuk azt, hogy a főváros vízvezetékének igazgatása abból áll, hogy ősszel, télen, meg tavasszal «viz» álnév alatt megtatnak vésnök mindenféle tifozus kotyvalékot, melyet méregdrágán fizetnek; nyáron aztán — közegészségügyi szempontból — beszüntetik ezt a kotyvalékot is, akkor egyszerűen nincs víz.

Am hogyba ez valakinek nem tetszik és ha nem találja egészen helyénvalónak a jelenlegi állapotot, annak megnyugtató és vigasztalásul ajánljuk, olvassa el, amit Halmos és Kajlinger urak közös erővel közölni tesznek, hogy — anketét fognak tartani.

Addig tessék spricczert inni... Vagy tán fürdőre és öntözésre is kellene a tikkasztó kánikulában a víz? — Nem szabad tulkövetelőnek lenni! Hiszen a fürdés már régen tulságos luksussá válhatott itt Budapesten. Aki pedig sokalja az utczaporát, az járjon fiakkeren és jóval kevesebb port fog nyelni. — Ez csak egyszerű!

Hanem most már torkig vagyunk! Konstataálnunk kell, hogy nincs a föld kerekégén város, ahol az ilyen szemérmelen nem-bánomságot úgy eltűnnek, mint azt Budapest lakossága teszi. Másutt — ha ilyesmire egyáltalában előfordulhatna, — már régen kézzelfogható érvekkel meggyőzték volna a polgármestert és a vízvezeték igazgatóját arról, hogy ők azért huznak a keserves adóból busás fizetést, hogy a főváros közönségét iható vízzel és ne vizenyős beszédekkel lássák el.

A «Friss Újság» a következőleg fakad ki:

Nem vagyunk a pusztában. hanem a Duna folyamnak a partján, a forrásokban gazdag budai hegyek aljában.

Ugy látszik, nem is Mózés vízfelfedező varázsvesszejére van itt szükség, hanem *korbácsra,* amely szétüssön a budapesti vízpanamát okozó lustaság, tudatlanság, pajtáskodó elnézés és lelkiismeretlenség zavaros vízi bűnösei között.

TÁVIRATOK

ÉS TELEFONJELENTÉSEK.

Az oroszok Kínában.

London, jul. 21. (Az Esti Hírlap távirata.) Pekingből jelentik, hogy az oroszok eljárása nagy felháborodást kelt Kínában. Különösen az a követelés idézett elő élénk visszatetszést, hogy a kínai tengerészetnél orosz katonatisztek alkalmaztassanak tanárokkul. *Japán erősen bátorítja Kínát és szövetségét helyezi kildításba,* de azzal a föltétellel, hogy Kínának hajóhada legyen. A kínai hivatalnokok is a hajóhad felállítását Kína sértetlensége első követelményének tekintik.

A genfi zavargások.

Genf, július 20. (Az Esti Hírlap távirata.) A mai nap meglehetősen csendben múlt el. Gyalogos- és lovascsapatok vonultak át az utcákon és a munkahelyeket megszállották. A rendőrség mintegy 50 izgatott fogott el, köztük Bernard anarkistát is, ki *revolverének összes töltényeit a rendőrfőnökre és a többi rendőrökre kiltette.* A polgárok mindenütt segítkeztek a rendőrségnek. A munkások 24 órai határidőt kértek, hogy a munkaadóknak az állami tanács által közvetített ajánlataira felelősenek. Valószínű, hogy holnap több munkahelyen újra megkezdik a munkát.

Zavargás Chilében.

Valparaiso, július 20. (Az Esti Hírlap távirata.) A papírpénz bevezetésére vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása alatt nagy néptömeg gyülekezett a parlament előtt és *munkát követelt.* A tömeg magatartása mind fenyegetőbbé vált, úgy, hogy katonaságot és nagy számú rendőrcsapatot kellett a parlament védelmére kivezényelni. *Sok embert letartóztattak.* Az 50 millió dollár papírpénz kibocsátását indítványozó billt *elfogadták.* A kereskedelem szünetel.

A háború.

(Az Esti Hírlap táviratai.)

Madrid, július 20.

Havannai táviratok szerint ott el vannak támasztva ellentétlenül az amerikaiak számára. Az önkéntesek inkább meghalának, mint sem hogy kapituláljanak. A Manzanillo előtt horgonyzó, 8 hajóból álló *amerikai hajóraj parancsnoka megadásra szólította fel a várost.*

Madrid, július 21.

Félhivatalos jelentés szerint Toralnak Shafter tábornokhoz intézett levelét hamisnak tekintik, mert olyan állítás van benne, amely bizonyára nem származhatik Toraltól, nevezetesen, hogy a kormány felhatalmazta a kapitulálásra. A valóság a következő: A hadügyminiszter két táviratot kapott Blanco tábornagtól. Az egyik Toral jelentését tartalmazta Santiago város helyzetéről, a másik a megadás föltételeit adta tudtul és utasításokat kért. A hadügyminiszter azt felelte Blanco tábornagnak, hogy bizzon mindent Toralra. Magatartására nézve egyéb utasításokat nem adhat, mint amelyek a katonai törvénykönyvben foglaltak. A kommuniké azzal végzi, hogy Toral teljesen jóhiszeműen járt el s a haditanács előtt majd ki fogja fejteni azokat az okokat, amelyek megadásra készítették.

Budapest, július 20.

A Főispisztól érkezett hírek szerint a borsosbirtokosok a 4000 spanyol fogolyt roszszul bannak. Remélik, hogy a francia kormány barátságos kezdeményezésének sikerülni fog számos eldózatot a fogságból kiragadni.

Madrid, július 21.

A katonai kaszinó igazgatóválasztmánya tikos ülést tartott. A karisták klubját legközelebb bezárják.

Santiago de Kuba, július 21.

Linures tábornok karját amputálni kellett. A tábornok állapota aggasztó.

New-York, július 21.

Az Evening Post jelenti Kings-townból: Siboneyből ide érkezett kubaik beszélik, hogy Garcia a kubai felkelők vezére meghalt.

Washington, július 21.

A New-York Journal értesülése szerint Miles főparancsnok Puertico elfoglalása után Spanyolország ellen készült vezetni seregét. Ennek megengedését sürgeti Mac-Kinley elnök.

Az Esti Hírlap sorsjátéka.

A magyar újságolvasás megkedveltetésére és szélesebb körökben való terjesztésére az Esti Hírlap közönsége, tehát az egykrajczáros hírlap minden vevője számára mindennap a törvény felügyelete alatt álló tárgy-

sorsjátékot

rendezünk. Egy krajczárért az Esti Hírlap minden vevője játszik és pedig nem csupán az aznapi számkra való sorsoláson, hanem a heti sorsoláson is.

A rendes napi sorsjáték nyereseményének értéke 50 korona. A heti nyeresemény pedig, amelyre az egész hét valamennyi napján, hétfőtől szombatig kibocsátott lapszámok játszanak 200 korona.

Gondunk volt arra, hogy valóban pénzértékű, mindenkeppen becses és — szűkség esetén — azonnal pénzre tehető nyereseménytárgyat adjunk.

Igy választottuk a rendes napi ötven koronás nyereseményekre a következőket:

1. Munkácsy összes munkái és élete. Nagy díszkiadás, vagy
2. Szép nagy olajfestmény arany keretben vagy
3. Női aranyóra, arany láncszal.

A kétszáz koronás nyereseménytárgyak:

1. A Pallas nagy Lexikona, az összes ismeretek tára díszkötésben, vagy
2. Kétféle gyártmányú biozikli vagy
3. Kettős fedelű férfi aranyóra, aranyláncszal.

E sorsolásunkra a m. kir. szabadalmi hivataltól 11,614. szám alatt kizárólagos szabadalmunk van, a m. kir. lottóüvedéki igazgatóság pedig 789. számú rendeletével adta meg vállalkozásunknak a pénzügyi hatósági engedélyt. A sorsolás kir. közjegyző hivatalos közreműködésével történik.

A szerdai

lappeldányainkra való sorsolás ma csütörtökön délelőtt ment végbe Weinmann Fülöp dr. kir. közjegyzőnek Andrassy-ut 9. sz. II. emeleti irodájában.

Az 50 koronás nyereseményre való sorsolásban résztvettek a július 20-iki szerdai e napi kelettel kibocsátott összes lappeldányok a lap homlokzatán olvasható számokkal.

Nyerőnek kihuzott a napi 50 koronás nyereseményre a szerdai

* DL-749 *

mint azt az alábbi közjegyzői hivatalos tanusítvány igazolja:

Tanusítvány.

Én dr. Weinmann Fülöp budapesti királyi közjegyző hitelesen tanusítom, hogy az Esti

Hírlap sorsjátékánál mai napon délelőtt 749 hétszáznyvenkilence nyerőszám és DL sorozatbeli huzatott ki. Budapestben, egyezményes közjegyzőnk, Weinmann Fülöp dr. kir. közjegyző.

Felkérjük e szerdai lappeldány tulajdonosait, hogy az 50 koronás, tetszése szerint választandó nyereseménytárgy átvétele végett kiadóhivatalunkban jelentkezni sziveskedjenek.

AZ ESTI HÍRLAP
Honvéd-utca 4.

ESTI HIREK.

Rendőri hírek.

— Öngyilkosság az utcán című e hó 19-iki számunkban közölt hírnkre a szerencsétlen öngyilkos atyja annak helyreigazítására kért fel bennünket, hogy fia Zubó Kálmán 19 éves s a főváros területéről kitiltva nem volt, mert még e hó 16-án G. útvald Mór építőmesternél mint ácssegéd munkában állott. Tettének oka valószínűleg szerelmi csalódás volt.

— A vigyázatlanság áldozata. Nikovics Róza soproni születésű 18 éves cseléd király-utca 101. szám alatt levő szolgálati helyén ma reggel tüzet rakott. Hogy a tüzet jobban felszítsa, egy bádóg kannából borszeszt öntött rá. A borszesz fellobbant, a leány ruhájára ömlött és a szerencsétlent összevissza égette. Súlyos égési sebekkel szállították a Rókusba.

— Elűtötte a villamos. Balázs Mihályné, ki reggelint Rákos-Palotáról jár a fővárosba kerti veteményeit elrusítani, a saját vigyázatlansága folytán a Ferencz József-híd előtt a villamos kerekai alá került, melyek a szerencsétlen asszonyon oly súlyos sérüléseket ejtettek, hogy a mentők eszméletlen állapotban szállították a Rókus-kórházba.

Különlétek.

— Darányi fürdőzése. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter, min nekünk Bécsből távirják, tegnap Budapestről odaérkezett, ma délelőtt pedig Ostendébe utazott, a tengeri fürdő hosszabb használatára végett.

— Kitüntetések. A hivatalos lap mai száma szerint a király Wörner Adolf a budapesti villamos városi vasút részvénytársaság műszaki igazgatójának a közlekedés terén szerzett érdemei elismerésül a Ferencz József rend lovagkeresztjével — Kemény Pál mezőberényi ágostai hitvallású evangélikus tanítónak a nepoktatás terén szerzett érdemei elismerésül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

— A hatvanadik gyalogezred ünnepe. Fényesen fogja megünnepelni az Egerben állomásozó 60-ik gyalogezred alapításának száz éves évfordulóját. Az ezredet 1798-ban szervezték, a 2., 33. és 52. számú gyalogezredek a nyedeki zászlóaljából. Aug alakult meg, már háborúba indult s egymásután három ütközetben fényes győzelmeket aratott a tiszta magyar fiukból álló ezred Luciensteig, Chud és Stockachnál. Az utóbbi helyen az ezred gránátos osztálya Károly főherceg vezénylete alatt zeneszó mellett vonult az ellenség ellen, melynek egyik hadosztályát elfogta. Igen nagy szerepe volt a zürichi ütközetben s az 1800-iki hadjáratban Németországban, 1805-ben pedig Mariassy ezredes vezénylete alatt Lambachnál, a francziák felett aratott fényes győzelmet. Legnevezetesebb győzelme az ezrednek az asperni ütközet, (1809 majus 21) amikor a bátor ezred szuronyrohammal vette be az ellenségtől tulajdonon megvakított községet. Az 1812, 1813, 1814 és 1815-iki évek újabb alkalmat adtak az ezrednek vitéz-éjét kimutatni. A gránátos osztály Wyzwa és Wolhovich mellett az oroszok ellen, az ezred Lipse és Drezda mellett a németek ellen, Bar sur Aube La Rothiere, Areis sur Aux és Les Russes mellett a francziák ellen harczolt, csaknem mindenütt fényes győzelmet aratva. A Párisba való bevonulásnál egyedül a 60 gyalogezred volt jelen. 1818-ban kerültek Bécsbe. Napoleon fia is ebben az ezredben szolgált, mint alezredes 1831—

1832-ig. József m. kir. főherceg 1833-tól mint alezredes és helyettes ezredparancsnok szolgált az ezredben. Az 1859-iki hadjáratban Magentánál és Solferinonál, 1866-ban Wysokov és Königgrätznel a boszniai hadjáratban Breka és Majevisa Plania mellett vett részt az ütközetben. A százéves évfordulót augusztus 13-án ünnepli meg az ezred. Az ünnepélyen jelen lesz József főherceg is. A százéves királyné is — akinek atyja Wasa herceg 46 évig volt az ezred parancsnoka — Malortie tábornok ulján képviselteti magát, s az ezrednek ebből az alkalomból rendkívül értékes zászlószalagot ajándékozott. Maga Eger város is nagyban készül a jubileumra.

— A főjegyző bünel. Nyitrai levelezőnk írja, hogy a megye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya egyhangulag hivatalvesztésre ítélte Mérey Ákos, Nyitra város főjegyzőjét. A főjegyző egész sereg visszaélést követett el. Így többek közt negyven esetben kiadta a tanácssal az iparjogot anélkül, hogy az ezért járó illetékeket, amelyeket a felektől már korábban felvett, a pénztárba beszolgáltatva volna. A betegségyező pénztárból különféle címeken 240 forintot utaltatott ki magának évenként; 10—15 forint diétát követelt a felektől oly esetekben, amikor szoktak egy krajczárt sem kellett fizetniük. Végül számtalan panasz-iratot egyszerűen az irattárba tett anélkül, hogy az eseteit előbb a tanács elé terjesztette volna. Súlyosbító körülménynek tekintette a fegyelmi választmány a visszaélések nagy számát, valamint azt a körülményt, hogy Méreyt már korábban is meg kellett egyszer büntetni fegyelmi vétség miatt.

— Feltámadt halott. Nagy izgatótság van most — mint tudósítónk írja — Balaton-Ederics községben. Kis József (felső) ederiesi lakos már régóta betegesedett. Egyszer azután oly mélyen elaludt, hogy hozzátartozói azt hitték, meghalt. A halottat fel is öltöztették s a szoba tele volt siránkozókkal, mikor egyszerre csak felült agyában és érthetetlen hangokat hallatott. A szobában levők megremültek. Azt hitték, valami csoda történt, de voltak közöttük értelmes férfiak is, akik mindjárt rájöttek, hogy a halottnak vélt ember nem halt meg, hanem csak mélyen elaludt. A falu némekei azonban szentül meg vannak győződve, hogy Kis József halottából tért vissza s szent borzalommal emlegetik a feltámadt ember nevét.

— Zorva. Most, amikor a főváros összes téli színházai szünetelnek, szenzáció számba megy, ha egy-egy téli művész pár napra megjelenik a forró fővárosban. Ma dében azonban a népszínház előtt két népszínházi művész is láttak némelyek sőt hír szerint a következő bosszútétet is hallották:

— Látnod azt szeretném, ha én is abba a helyzetbe jutnék egyszer, amelyben a népszínház van.

— Hogy érted ezt?

— Ha például kiragaszthatnék a szivemre egy cédulát ezzel a felirással: augusztus tizenötödikéig — zárva.

— Baleset a gyakorlótéren. A »Pol. Ért.« nyomán egy pár nappal ezelőtt a reggeli lapokban megjelent az a hír, hogy a Pilis-Csabán táborozó 52-ik gyalogezred lögyakorlatai alkalmával egy katonát és egy szakaszvezetőt megöltek. Most a »Katonai Lap«-ot illetékes helyről felkérték annak kijelentésére, hogy e hír nem egyéb kóhalmánynál. A pilis-csabai táborban ez idő szerint halálos szerencsétlenség nem történt s a szerencsétlenség híre egy régebben történt kisebb balesetből válhatott oly nagygyá.

— A walesi herceg ötlete Gyakran megtörténik, hogy a walesi herceget reggeli sétájakor kérelmezők szólítják meg a londoni St. James-Parkban. Ezek pontosan tudják, mely időben és mely utakon találkozhatnak az angol trónörö-

kössel. Egy napon, a többek közt, észrevette a herceg, hogy egy korosabb nő követi őt és közelébe iparkodik jutni. Eszébe jutott, hogy már látta azt a nőt és az is, hogy mit akar tőle. Nem volt inyére ez a találkozás, elhatározta hát, hogy ki fogja kerülni. De akármerre fordult is, bármennyire sietette is a lépéseit, nem szabadulhatott meg üldözőjétől. Egyszerre, egy ut kanyarodásánál szemben állt vele és mély megnajlással egy iratot nyújtott át a walesi hercegnek. »Bocsánat, királyi fenség, — így kezdte mondókáját — egy panaszom lenne...» Albert hercegnek e pillanatban mentő ötlete támadt. Kissé rekedtes hangon és németes kiejtéssel mondá: »Ah madame, ön téved... de ez nem az első eset, hogy a walesi hercegnek néznek.» A kérelmező hölgy lenéző pillantással mérte végig a herceget, tászkájába visszadugta az okmányt és hüvös előkelőséggel mentegette magát: »Évek előtt jól ismertem a királyi család összes tagjait, de szemem gyöngülnek, máskülönbben nem eshetett volna meg velem ez a tévedés.» E szavak után eltűnt és a herceg zavartalanul folytatta sétáját.

— Egy Mátyáshuszár halála. A Mikes Kelemen gróf és Bethlen Gergely gróf vitézségéről híres Mátyáshuszárunk egyike Vajdasdy Lajos. Mátyáshuszár tegnap Fejéregyházán, Petőfi Sándor eieste helyének közelében, a Haller parkban sétá közben összerogyott és szívzélhűdéshben azonnal meghalt. Vajdasdy Lajos 1830. január 21-én szülött Görgényben, Marosvásárhelyt, az ev. ref. kollegiumban érte a szabadságharcz. Az első sóra beállt a 12-ik honvédszász aljba. A honvédek közül átútpott a Kolozsvárt alakult Mátyáshuszárok közé. Részt vett mindenik csatában, amelyekben a zászlóalja küzdött. Kiténő lovas volt és merész katoná a 18 éves fiatal huszár. Ezért Bethlen Gergely ezredes őt kiténtette. A szabadságharcz után gazdatiszt lett. Mint munkaképtelen és vagyontalan ember, fordult ismeretlenül is Haller Louise grófnőhoz. A grófné kastélyában két szobát és ellátást adott kegyeléből a nagy idők nyomorgó katonájának. Itt élte le napjait csendesen. Vágya volt, hogy ő a Petőfi-örházban lakhassék, hogy ő magyarázza a látogatóknak a csaták részleteit. A grófné megengette, hogy az örházban tartózkodjék.

— Tűzbe dobott gyermekek. Gyurityon — írja levelezőnk — történt tegnap. Jaksics Ilia felesége, aki egy év óta csendes örült, tegnap három éves kis leányával egyedül maradt a tanyai lakáson. Az örült asszony néhány köteg száraz rőzsét hordott össze az udvar közepére és fölgyújtotta. Mikor a rőzschalma lingokban égett a szerencsétlen három esztendő kis leányát a lángok közé dobta. Szerencsére éppen abban a pillanatban érkezett oda a szomszéd béresné, akit a felszálló füst figyelmessé tett, s így még idejekorán kimentette a biztos tűzhalálból a kis leányt. A gyermek könnyebb égési sebeket szenvedett.

— Egy levelezőlap története. A hrszói Kronstädter Zeitungban a napokban egy zödszász förmérvény jelent meg a homoródi postahivatal ellen, amely — mint a nevezett lap mondja — egy ugrai kereskedő részére feladott »Klauzenburg« című levelezőlapot nem kézbesített azzal a megokolással, hogy a helység-nevekről szóló törvény értelmében Klauzenburg immár nem létezik, csak Kolozsvár. Különbben is Magyarországon németül nem vagyunk kötelesek tudni. A Kronstädter Zeitung híre vonatkozolag ma az ugrai jegyzőtől levelet kaptunk, amelyben a postamester igazolására elmondja, hogy a levelezőlapra a postának tulajdonított felirást maga a címzett írta s a levelezőlapot neki, a jegyzőnek adta át visszaküldés végett. »Nem áll tehát — így végződik a levél — a német lapnak az a »vágalma«, hogy a megjegyzést a homoródi posta

